

φοροῦντος, τῶν ἀρχῶν, τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ στρατοῦ. Ἐπὶ τῆς παραλίας εἶχε διακοσμηθῆ μία ἐξέδρα κατὰ τὸ σύνθηες. Ὁλην ἐκείνην τὴν ἔκτασιν κατεῖχε κόσμος πολὺς. Ἐφύσα ἄρ ὑγρός, περίξ τὰ παράθροα κλειστά καὶ ὄπισθεν τῶν ὑάλων θεσῶντο αἱ ἄβρια κυρίαι. Μακρόθεν ἐφαίνοντο βουνα εὐγραμμα, τεφρά, μὲ χιονισμέναις κλιτύς. Ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ἦσαν συσσωρευμένα νέφη, ἀλλοῦ πυκνά, μελανά, ἀλλοῦ φαῖά, ἀραιά, ἐκσπῶντα συχνά εἰς ψεκάδας βροχῆς, καθ' ὧν διεστέλλοντο παρευθὺς ἀπειρία ἀλεξιβροχιῶν. Τὸ κύμα, τὸ συντριβόμενον παρὰ τοὺς πόδας τῆς ἐξέδρας, ἦτο θολόν, μανιῶδες, ἀφροστεφές, πολυτάραχον. Καὶ προὐχώρησε μέχρι τῆς ἄκρας ὁ κατάχρυσος ἀρχιερεὺς καὶ ἔλαβεν ἀνά χειρας τὸν Σταυρόν, ἐμπεπηγμένον ἐπὶ μεγάλου κοντοῦ. Συγκίνησις, ὄλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκεῖ προσηλωμένοι... Μία ἀκτίς ἡλίου διέσχισε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰ νέφη καὶ ἔλαμψε πάνοπτον μακρόθεν τὸ ἀργυροῦν ἐμβλημα, ἀναδυόμενον καὶ καταδυόμενον ἐν τῇ θαλάσῃ, ἐνῶ ἀνέκρουεν ἡ μουσικῆ, ἔφαλλεν ὁ χορὸς καὶ ἠλάλαζε τὸ πλῆθος. Ἄλλ' ὡς ἐσέσθη πάλιν ἡ ἀκτίς, ὁ ζόφος συνεπυκνώθη, τὸ κύμα κατέπεσε καὶ ἡ βροχὴ ἤρχισε μὲ χονδράς ἀραιάς ψεκάδας, ταχέως αὐξηθείσας. Πλὴν ἡ τελετὴ εἶχε λήξῃ καὶ τὸ πλῆθος ἐσκορπίσθη καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις μὲ φωνάς, μὲ γέλωτας, μ' εὐχάς. Ἡνοίχθη τότε μία τεραττικὰ ὄμβρέλα, ὑπ' ἣν εἰσῆλθεν ὁ ἀρχιερεὺς μὲ τὸ ἐπιτελεῖόν του, ἵνα συνοδεύσῃ τὸν Σταυρόν, ἐπιστρέφοντα εἰς τὸν Ναὸν ἄνευ μουσικῆς, ἄνευ πομπῆς.

Καμμία τῶν ἐπισήμων μας τελετῶν δὲν εἴμπορεῖν ἀ δώσῃ ἰδέαν τῆς πανηγύρεως αὐτῆς. Οὔτε τοῦ Πειραιῶς ἡ παραλία, οὔτε φέτος τοῦ Φαλήρου, οὔτε τῆς Δεξαμενῆς ἡ κατάδυσος μὲ τὸν συνωστισμόν καὶ τὴν βιαιότητα τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, μοὶ παρέσχον ποτὲ ὅμοιον θέαμα, ὅμοιον ἀπόλαυσιν ἔπρεπε νὰ εἶπω.

ΑΝΤΙΑΛΛΟΣ

Αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς Κῶ

Τὸ μεγαλεπίβολον ἔργον τῆς περισυλλογῆς καὶ δημοσιεύσεως τῶν σωζομένων ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, ὑπερ ἐντολῆ τῆς ἐν Βερολίῳ ἀκαδημίας ἀνέλαβεν ὁ περικλεῆς Αὐγουστος Βοϊκίχιος καὶ μετὰ πάροδον ἡμίσεος αἰῶνος (1877) ἐπεράτωσαν ὁ Ἰω. Φράντς, ὁ Ἐρνέστος Κούρτιος καὶ ὁ Α. Κίρχχοφ, πόρρω ἀπέχει νῦν τοῦ νὰ πληροῦ τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν αὐτοῦ, τὴν ἐν ἐνὶ βιβλίῳ ἀποθησαύρισιν πασῶν τῶν ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν. Τὸ καθ' ἡμέραν αὐξάνον πλῆθος τῶν ἀπανταχοῦ ἐκ τυχαίων περιστάσεων ἢ ἐξ ἀνασκαφῶν καὶ συστηματικῆς ἐρεύνης ἐρχομένων εἰς φῶς νέων ἐπιγραφῶν, ἡ κριτικὴ ἀποκάθαρσις πολλῶν τῶν

δεδημοσιευμένων διὰ τῆς ἀντιβολῆς πρὸς τοὺς λίθους, καὶ ἡ διασποράδην ἐκδοσῶν τῶν περὶ τούτων μελετημάτων ἐν ποικιλωτάτοις βιβλίοις καὶ περιοδικῶς συγγράμμασιν ἀπὸ πολλοῦ κατέστησαν ἐπαισθητὴν τὴν ἀνάγκην τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἔργου τῆς πρωσιτικῆς ἀκαδημίας. Προσφορωτάτη δὲ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου ἐκρίθη ἡ ἐκδοσις τῶν ἐπιγραφῶν ἐν εἰδικαῖς συλλογαῖς, περιλαμβανούσαις πάσας τὰς εἰς ὀρισμένας κατηγορίας ὑπαγομένας, ἢ τὰς εἰς ὀρισμένους τόπους ἀνηκούσας. Αὐτὴ ἡ πρωσιτικὴ ἀκαδημία πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ τετάρτου τόμου τῆς συλλογῆς τοῦ Βοικίχου ἀνέθηκε τὴν ἐκδοσιν πασῶν τῶν ἀττικῶν ἐπιγραφῶν τοῖς Α. Κίρχχοφ, Οὐλ Καίλερ καὶ Γουλ. Διττεμβέργερ (1873 — 1891), καὶ μετὰ βραχὺν χρόνον τὴν τῶν ἀρχαιοτάτων ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν τῷ Η. Roehl (1882). Τοῦ ἔργου ἐπελήφθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀρχαιοδίφαι, ἄξιοι δ' ἰδίως εὐφήμου μνησίας εἶναι αἱ συλλογαὶ τῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν τῆς Ἀττικῆς τοῦ Στ. Κουμανούδη (1871), ἡ τῶν ἐπιτύμβιων τοῦ Γ. Κάιτσελ (1878), ἡ τῶν ἐν ἐπιχωρίᾳ γραφῇ κυπριακῶν τοῦ Μ. Σμιδτ (1876) ἡ τῶν ἱστορικῶν τοῦ Ε. L. Hicks (1882), ἡ τῶν διαφωτισουσῶν τὸν βίον τῶν ἀρχαίων τοῦ Διττεμβέργερ (1883), ἡ τῶν βοιωτικῶν τοῦ Λάρφελδ (1883) καὶ ἡ τῶν διὰ τὴν διάλεκτον ἀξιωματιῶτων τοῦ Κάουερ (1877) καὶ ἡ πληροτέρα ταύτης τοῦ Κόλλιτζ καὶ Βέχτελ (1883 — 1891).

Εἰς τὰς τοιαύτας εἰδικὰς συλλογὰς προστίθεται νῦν ἡ πληρεστάτη περισυναγωγὴ πασῶν τῶν Κωακῶν ἐπιγραφῶν, ἡ φιλοπονηθεῖσα μὲν ὑπὸ τῶν κ. κ. Paton καὶ Hicks, ἐκδοθεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ ἐν Ὁξωνίᾳ πανεπιστημίου I. Ὀρθῶς δ' οἱ ἐκδοταὶ εὐκαταίαν θεωροῦσι τὴν ἐν ἰδιαιτέρας συλλογαῖς ἐκδοσιν τῶν ἐν ἐκάστη τῶν σπουδαιοτέρων ἑλληνικῶν νήσων εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν, «διότι αἱ νῆσοι ἀπετέλεσαν πάντοτε καὶ μέχρι τοῦδε ἀποτελοῦσι διακεκριμένας ἀλλήλων κοινότητας, διαφυλαττούσας πιστότατα τὸν ἰδιάζοντα ἐκάστη αὐτῶν χαρακτήρα». Πρὸ τούτων εἶχον ἐκδόσῃ ἰδικὰς συλλογὰς Κωακῶν ἐπιγραφῶν ὁ Λῆκ ἐν τοῖς Προκτικαῖς τῆς ἐν Λονδίῳ φιλολογικῆς ἐταιρίας, ὁ Βάβιγκτων ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ δημοσιεύματι, ὁ Παντελίδης ἐν τῇ Πανδώρα καὶ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας, ὁ I. Σακκελίον ἐν τῇ Πανδώρα καὶ ἐν τῷ Ὁμήρῳ, οἱ Hauvette, Besnault καὶ Dubois ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλλ. ἀλληλογραφίας, ὁ Rayet ἐν τῇ ἐπετηρίδι τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, καὶ ὁ Γάρνδερ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τῆς ἐν Λονδίῳ ἐται-

1 The Inscriptions of Cos by W. R. Paton and E. L. Hicks. With a Map. Oxford, at the Clarendon Press. 1891. Εἰς μέγα 8ον σ. LIV, 407, μετὰ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς νήσου Κῶ.

ρίαι τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν. Πάσας δὲ τὰς ἐν ταῖς συλλογαῖς ταύταις καὶ ἐν ἄλλαις γενικωτέροις ἐγκατεσπαρμένας Κωακὰς ἐπιγραφὰς περιέλαβον ἐν τῷ βιβλίῳ των οἱ ἐκδόται, πᾶσαι, κατὰ τὴν προσφυῶς παρατιθεμένην ἐν τῷ προλόγῳ ῥῆσιν τοῦ Θεοκρίτου :

σποράδες ποκά, ὅν δ' ἅμα πᾶσαι
ἐντὶ μιᾷς μάνορας, ἐντὶ μιᾷς ἀγέλας.

Ἄλλ' εἰς τοῦτο καὶ μόνον δὲν περιορίσθη τὸ ἔργον τῶν ἐκδοτῶν. Ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὁ κ. Paton, διέτριψεν ἐπὶ τινὰ χρόνον (τῷ 1888) ἐν τῇ νήσῳ πρὸς ἀναζήτησιν ἐπιγραφῶν, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Καλυμνίου κ. Ἰω. Καλλισπέρη, καὶ πολλὰς μὲν ἀγνώστους τέως ἀνεκάλυψε, τὰς πλείστας δὲ τῶν προσκεδδομένων ἐξήλεγε δι' αὐτοφίας τῶν λίθων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι δὲν κατωρθώθη ἡ περισυναγωγή πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν ἐν Κῶ ἐπιγραφῶν· διότι καίτοι καὶ χρόνον πολλὸν καὶ ὀρήματα πρὸς τοῦτο ἔδραπάνητε, δὲν ἐπετέλεσεν ὅμως τῷ κ. Paton ἡ εἰσδοδος εἰς τὸ φροῦρον, ὅπου ὑπάρχουσι πολλὰ ἀνεκδοτοὶ ἐπιγραφαί, ὧν τινες εἶναι ἐντετειχισμένοι εἰς τουρκικὰς οἰκίας, εἰς δεξαμενάς καὶ εἰς κρήνας. Ἄλλ' ὁμολογουμένως οἱ ἐκδόται κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως καταστή τὸ ἔργον των ὅσον ἔνεστι τελειότατον, καὶ ἀκριβῆς ἐν μέρει φαίνεται ἡ βεβαίωσις αὐτῶν ὅτι «σχεδὸν ἐξήντησαν τὸ προσιτὸν αὐτοῖς ὕλικόν». Λέγομεν δ' ἐν μέρει, διότι παραδόξως δὲν εἶχον οἱ ἐκδόται πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ὑπὸ τοῦ αἰιδίμου Ἰω. Σακκελίωτος δημοσιευθεῖσαν συλλογὴν Κωακῶν ἐπιγραφῶν ἐν τῷ σμυρναϊκῷ περιοδικῷ Ὀμήρω (1874 σ. 412 — 414 καὶ 460 — 467). Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι πᾶσαι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται παρελήφθησαν ἐν τῇ προκειμένῃ συλλογῇ ἄλλοθεν, ἀλλὰ χάριν τῆς ἀκριβείας ἀναγκαῖον ἦτο νὰ μνημονευθῇ ἐν πᾶσαις τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἐκδότου· ἄφ' οὗ μάλιστα καὶ ὁ τελευταῖος στίχος τῆς ὑπ' ἀριθ. 106 σπουδαιότατης ἐπιγραφῆς συμπληροῦται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Σακκελίωτος.

Ἡ ἐρμηνεία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἡ πανομοιότυπος διὰ κεφαλαίων γραμμάτων μεταγραφὴ αὐτῶν εἶναι ἔργον τοῦ κ. Paton, ἡ δὲ διὰ μικροτέρων γραμμάτων μεταγραφὴ καὶ ἡ ἀναπλήρωσις τῶν χασμάτων ἔργον ἀμφοτέρων τῶν ἐκδοτῶν, ἐξ ὧν ὁ κ. Hicks, ἐγένετο ἀπὸ πολλοῦ γνωστότατος εἰς τοὺς ἀρχαιολογοῦντας, πρὸ πάντων διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Α' τόμου τῶν ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσεῖῳ ἐλληνικῶν ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ ἐγχειριδίου τῶν ἱστορικῶν ἐπιγραφῶν. Τὴν δυσχερῆ ἐργασίαν αὐτῶν ἐπέτελεσαν ἀμφοτέροι οἱ ἐκδόται μετὰ πολλῆς εἰσυνειδησίας, ἡ δ' ἀκριβεία τῆς μεταγραφῆς, ἡ ἐπανόρθωσις τῶν σφαλμάτων ἐν ταῖς προσκεδδομέναις, καὶ ἡ προσφυῆς ἀποκατάστασις τοῦ κειμένου τῶν πλείστων κολοβῶν ἐπιγραφῶν ἐλέγχουσι δεξιότητά οὐ τὴν τυχοῦσαν

καὶ ἐλληνομάθειαν περισσῆν. Ἀρκεῖ ἀπλῆ σύγκρισις τῆς συμπληρώσεως τῆς ὑπ' ἀρ. 26 ἐπιγραφῆς ὑπὸ τοῦ Θ. Μόμμσεν πρὸς τὴν τῶν ἐκδοτῶν, ὅπως πεισθῇ ἕκαστος ὅπόσον εὐφυῶς ὑπερενίκησαν οὗτοι δυσχερεῖας ἀνυπερβλήτους φαινομένους. Ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι καὶ ἡ συμπλήρωσις τῶν ἐμμέτρων ἐπιγραφῶν (πρὸλ. τὰς ὑπ' ἀρ. 137, 198, 218, 322, 350, 418), ὧν δὲν κρίνομεν ἄσχοπον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα μίαν ἀνήκουσαν μὲν εἰς τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους, ἀλλὰ κεχαραγμένην κατὰ τὴν εἰκασίαν τῶν ἐκδοτῶν ἐν τῷ ἠρώφῳ Κῶων μαχητῶν πεσόντων κατὰ τὸν Συμμαχικὸν ἢ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

(Ἄνδρας) Θ' ἤρωας σέβεται πατρίς, ἀθάνατον γὰρ
ἀμφέθεσαν νάσω κῶσμον ἐλευθερίας,
ἀνία' Ἀθαλαῖω πολυάσπιδά καὶ πολύκωπον
ὑβριν' ἀνέξευξαν τὰςδε ἀπὸ γᾶς (ῥόμαχοι).

Αἱ τοιαῦται ὅμως εὐστοχώταται τῶν χασμάτων συμπληρώσεις, καὶ καθόλου ἡ ἐπιμέλεια ἦν καταβάλλουσιν οἱ ἐκδόται ἐν πᾶσι, καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων ἀκριβολογοῦντες, καθιστῶσιν ἐμφανέστερα ἀβλεπτήματά τινά, ἐοικυῖα ἄλλως. Οὕτω λόγου χάριν ἄπορον φαίνεται διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 210 ἐπιγραφῆς συνεπληρώθη οὕτω : Λ(εον)τις κ(αὶ) Ἄ(πολ)λωνί(ος) Ἄ(λ)α(β)ανδε(ῆς), ἐν ᾧ προδήλως ἡ μόνη ὀρθὴ συμπλήρωσις εἶναι : «Λ(εον)τίσκ(ος) Ἄ(πολ)λωνί(ου) Ἄ(λ)α(β)ανδε(ύς).»

Πλὴν τῶν ἐπὶ τῶν λίθων σφζομένων ἐπιγραφῶν, οἱ ἐκδόται περισυνήγαγον ἐν χωριστῷ κεφαλαίῳ καὶ τὰ ἐπὶ Κωακῶν νομισμάτων κεχαραγμένα ὀνόματα ἀρχόντων. Τὰ πλείστα δὲ τῶν ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐπιγραφῶν πορισμάτων ἐκτίθενται μεθοδικῶς ἐν τοῖς ἐρμηνευτικοῖς εἰς ἐκάστην ἐπιγραφὴν ὑπομνήμασιν, ἐν τῇ ἱστορικῇ εἰσαγωγῇ, ἐν ταῖς παρεκβολικαῖς σημειώσεσι καὶ ἐν τοῖς πίναξι. Καὶ τὰ μὲν ἐρμηνευτικὰ ὑπομνήματα, πληρέστατα ἐνισχυῶν ὄντα καὶ σχεδὸν ἐξ ἀντλοῦ, τὰ τὸ θέμα (ὡς π. χ. ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς 26, 37, 367 — 368 κλπ.), εἶναι ἐν τισιν ἐπιγραφαῖς λιτότατα καὶ οὐχὶ ἐπαρκῆ, παρερχόμενα ἐν σιγῇ πολλὰ χρῆζοντα εὐρυτέρας ἀναπτύξεως. Ἡ δ' εἰσαγωγὴ παρέχει εὐτύνοπτον καὶ μεθοδικὴν ἱστορίαν τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς τουρκοκρατίας, περιλαμβάνει δὲ καὶ πᾶσας τὰς περὶ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Κῶων εἰδήσεις, ἃς ἐκ τῶν μαρτυριῶν συγγραφέων καὶ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν μνηθάνομεν. Αἱ παρεκβολικαὶ σημειώσεις, δέκα τὴν ἀριθμὸν, διαλαμβάνουσι : α') περὶ Κωακῶν ὀνομάτων, β') περὶ τοῦ Κωακοῦ ἡμερολογίου, γ') περὶ τῆς χρονολογίας ἐπιγραφῶν τινῶν, δ') περὶ ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν ὀριζοιστῶν ποιητῶν, ε') περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ δωρικῶν φυλῶν, ς') περὶ τῶν σχέσεων τῆς Κῶ πρὸς τὴν νότιον Θεσσαλίαν, ζ') περὶ Ἀνίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, η') περὶ τῶν σχέσεων τῆς Καλύμνου πρὸς τὴν Κῶν, θ') περὶ τῆς

λεγομένης καταγωγῆς τοῦ Θεοκρίτου ἐκ Κῶ καὶ ἰ) περὶ τοῦ μυθικοῦ Κῶν Μέρπος. Οἱ δὲ πίνακες, τὰ μάλιστα εὐκολύνοντες τὴν χρῆσιν τῆς συλλογῆς ταύτης, εἶναι ἐν ὄλῳ ἕξ, ἤτοι: τῶν κυρίων ὀνομάτων, τῶν τοπικῶν ὀνομάτων, τῶν εἰς τὸν δημόσιον βίον ἀναγομένων πραγμάτων, τῶν εἰς τὴν θρησκείαν, τῶν μηνῶν καὶ ἡμερῶν καὶ τέλος τῶν κυριωτάτων λέξεων.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΧΡΙΣΤΟ, ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟΝ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 1

Ταῦτα ἐλέγοντο ἐνώσω ἦτο ὑπὴνεμος ἡ βάρκα, μετὰ τὰς κώπας βραδυποροῦσα, δεξιόθεν παραπλεύουσα τὸν Ἀνάγυρον καὶ τὸν Ἀσελίνον, ἀρυσπερὸθεν πελαγωμένη ἀντικρὺ τῶν Τρικέρον καὶ τοῦ Ἀρτεμισίου. Ὁ παπᾶ Φραγκούλης ἐκάθητο κυβερῶν εἰς τὸ πιδάλιον, οἱ ἄλλοι ἐβόθθον εἰς τὴν κωπηλασίαν. Καὶ αὐτὸς ὁ κύρ Ἀλεξανδρῆς, ἂν καὶ ἁ δ ζ α μ ἦς περὶ τὰ ναυτικά πράγματα, ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κωπηλατήσῃ διὰ νὰ ζεσταθῇ. Κ' ἡ θειά τὸ Μαλαμῶ ἐκωπηλάτησε σχεδὸν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. Εὐτυχῶς, ἂν κ' ἐκρύωναν ὅλοι, καὶ αἱ ψυχραὶ ῥίπαι αἱ κατερχόμεναι ἀπὸ τῶν χινοφορτῶν ὀρέων ἐξύριζον τὰ ὄψα καὶ τοὺς λαιμούς των, εἶχον ὅμως τοὺς πόδας θερμοῦς, τὸ εὐεργετικὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς γειτνιασεως τοῦ πόντου. Ὁ ἥλιος εἶχε προβάλλει ἀπὸ τὰ σύννεφα ἐπ' ὀλίγας στιγμαῖς (ἥλιος μετὰ τὰ δόντια, — γρηθὶ μετὰ τὰ χταπόδια! ἀνέκραξεν ὁ Λαμπράκης διότι, ἐνῶ τὴν νύκτα ἠθρίαζε κ' ἐγίνετο «ὁ οὐρανὸς καντήλι», τὴν ἡμέραν συνήγοντο πάλιν τὰ νέφη, καὶ ὁ βορρᾶς ἐφαίνετο ὑποχωρῶν εἰς τὸν ἀπηνιώτην, ὡς νὰ ἠπειλεῖτο βροχή· ἀλλὰ μόλις ἐπρόβαλε, κ' ἐφάνη ὡς νὰ ἐβλεπε ποῖα ἦτο ἡ ὑψηλοτέρα καὶ ἐγγυτέρα κορυφή ἐκ τῶν καταλεύκων ὀρέων ὀλόγυρα, ἡ τοῦ Πηλίου ἢ ἡ τοῦ Ὄθρου, διὰ νὰ σπεύσῃ τὸ ταχύτερον νὰ κρυφθῇ. Ἀλλὰ τὰ νέφη σωρευθέντα πάλιν τὸν ἀπήλλαξαν τοῦ κόπου τούτου.

Ἡ ἀκριβὴς ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ λιμένος ἕως τὸ βορεινότερον ἄκρον τῆς νήσου, ὅπου ἐπλεον, θὰ ἦτο ὡς δέκα ναυτικῶν μιλίων. Ὁ παπᾶς ἐβλεπεν ὅτι ἤθελον νυκτώσει, ποῖν φθάσωσιν εἰς τὸ Κάστρον. Ἦτο μεσημβρία ἤδη, καὶ δὲν ἐφθασαν ἀκόμη εἰς τὴν Κεχρεάν, τὴν ὠραίαν μελαγχολικὴν κοιλάδα, μετὰ τὰς ἐλαιοφύτους κλιτύς, μετὰ τὸν Ἀραδιάν, τὸν πυκνὸν δρυμῶνά της, μετὰ τὸ ρεῦμα καὶ τοὺς πλατάνους καὶ τοὺς νερομύλους της. Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν Κεχρεάν, συνέβη ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὁ μὲν κακόμαντις Πανάγος προέλεγεν, ὁ δὲ Στεφανῆς δὲν ἠγνοεῖ καὶ ὁ παπᾶ Φραγκούλης προέβλεπεν. Εἶτε τροπῇ εἰς τὸν μαῖστρον ἦτο, εἶτε ἀποθαλασσίᾳ

καὶ «μπουκάρισμα τοῦ κόρφου», τὰ κίματα ἤρχισαν νὰ ὀγκοῦνται κατὰπρῶτα τοῦ μικροῦ σκάφους, καὶ ἡ βάρκα μετὰ τὸ λευκὸν πανίον της, καὶ μετὰ τὸν φλόκον καὶ τὴν ἀντένα της, ἤρχισε νὰ σκιρτᾷ ἐπὶ τῶν κυμάτων, ὁμοίᾳ μετὰ Ἑλληναλθανὸν χορεύοντα ἠρωϊκοὺς χοροὺς μετὰ τὸν λευκὸν χιτῶνα ἀνεμίζοντα, μετὰ τὸν ἓνα βραχίονα τριγωνοειδῆ εἰς τὴν μέσην, μετὰ τὸν ἄλλον ὑψιτενῆ καὶ παίζοντα τὰ δάκτυλα. Αἱ γυναῖκες ἤρχισαν νὰ δειλιῶσιν. Ἡ θειά τὸ Μαλαμῶ ἠρώτα τὸν παπᾶ ἂν δὲν ἦτο καλὸν ν' ἀποβιβάσθῃσι καὶ ἀνέλθωσιν εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Κεχρεάν νὰ λειτουργήσωσιν, ὅπως ἐορτάσωσιν ἐκεῖ τὰ Χριστούγεννα. Ὁ κύρ Ἀλεξανδρῆς ζαλισθεὶς ἐζάρωσεν εἰς μίαν γωνίαν, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπιβάται μεγάλως ἀνησυχουν. Μόνον δύο ἄνδρες δὲν ἐδειλίασαν, ὁ μπάμπια Στεφανῆς καὶ ὁ παπᾶ Φραγκούλης.

Εἰς τῶν ἐπιβατῶν ἐπρότεινε ν' ἀράξωσι προσωρινῶς εἰς τὴν Κεχρεάν, ἐωσότου κοπάσῃ ὁ ἄνεμος. Ὁ Στεφανῆς καὶ ὁ ἱερεὺς συνεννοοῦντο διὰ νευμάτων. Ἀπεῖχον ἀκόμη ἀπὸ τὸ Κάστρον ὑπὲρ τὰ τρία μίλια. Δύο μέσα ἠδύναντο νὰ δοκιμάσωσιν, ἂν τὰ εὔρισκον τελεσφόρα· ἢ νὰ συστῆλοισι τὰ ἱστία καὶ νὰ προχωρήσωσι μετὰ τὰς κώπας, καταφρονούντες τὸν ἀφόρητον διὰ τὰς γυναῖκας μάλιστα σάλον, περιβρεχόμενοι ἀπὸ τὰ θραυόμενα καὶ εἰσπηδῶντα εἰς τὸ σκάφος κύματα, ῥιγοῦντες καὶ δεινῶς πάσχοντες, ἢ ν' ἀποβιβάσθῃσιν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ δοκιμάσωσιν ἂν θὰ εὔρισκον δρομίσκον τινά, ὅχι πολὺ πλακωμένον ἀπὸ τὴν χιόνα, ὥστε νὰ εἶνε βατὸς εἰς ἀνθρώπους. Πτυάρια καὶ ἀξίνας δύο-τρεῖς εἶχε πάρει μαζί του ὁ Βασίλης τῆς Μυλωνοῦς, προβλέπων ὅτι ἴσως θὰ ἐχρησίμευον διὰ ν' ἀνοίξῃ δρόμον πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀποκλεισμένου ἀδελφοῦ του. Ὁ παπᾶ Φραγκούλης ἀπεφάνθη ὅτι, ἀφοῦ ἐξ ἄπαντος θὰ ἐνύχτωναν, κάλλιον θὰ ἦτο νὰ δοκιμάσωσι τὸ πρῶτον, διότι κέρδος θὰ ἦτο, εἶπεν, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν ἠδύναντο νὰ προχωρήσωσι διὰ θαλάσσης, καὶ ὕστερον θὰ εἶχον καιρὸν νὰ καταφύγωσι καὶ εἰς τὴν δευτέραν μέθοδον.

Ἦδη ὁ ἥλιος ἐπιφανεὶς ἀκόμη μίαν φοράν, ἐκλινε πρὸς τὴν δύσιν. Ἦτο τρίτη καὶ ἡμίσεια ὥρα. Καὶ ὁ ἥλιος ἐχαμήλωνεν, ἐχαμήλωνε. Καὶ ἡ βαρκούλα τοῦ μπάμπια Στεφανῆ μετὰ τὸ ἀνθρώπινον φορτίον της, ἐχόρευεν, ἐχόρευεν ἐπάνω εἰς τὸ κύμα, πότε ἀνερχομένη εἰς ὑγρὰ ὄρη, πότε κατερχομένη εἰς ρευστὰς κοιλάδας, νῦν μὲν εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ καταποντισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον, νῦν δὲ ἐτοίμη νὰ κατασυντριβῇ κατὰ τῆς κρημνώδους ἀκτῆς. Καὶ ὁ ἱερεὺς ἔλεγε μέσα του τὴν Παράκλησιν ὅλην ἀπὸ τὸ «Πολλοῖς συνεχόμενος» ἕως τὸ «Πάντων προστατεύεις.» Κι' ὁ μπάμπια Στεφανῆς ἐστενοχωρεῖτο μὴ δυνάμενος ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ παπᾶ νὰ ἐκλύσῃ ἐλευθέρως τὰς ἀφελεῖς βλασφημίας του, τὰς ὁποίας ἐ-